

Låt kollo leva!

[singlepic id=109 w=585 h=390 float=left]

[nggallery id=25]

Tystnaden ger en bild av ett samhälle som överger

Orreviks barnkoloni i Bohuslän används inte längre. Står och förfaller. Samtidigt som göteborgsbarn går kvar i stan, utan chans till ett riktigt sommarlov.

Text: Maria Wallin | Bild: Kalle Andersson | Från [SocialPolitik nr 2/2013](#) | [Prenumerera](#)

Det var en gång ett sommarkollo, där barn lekte, badade, rodde, seglade, for på hajk, spelade brännboll, fotboll, lirade musik, spelade teater, jobbade i arbetslag med andra barn och ledare, lagade sin egen mat, städade, tvättade, busade, skrattade och grät ibland. Längtade hem – jovars, men oftare längtade efter kollo igen.

Såpass att man tillsammans med ledarna ordnade "vinterverksamhet" hemma i stan, bakade sockerkakor och bullar och sålde på torget för att få ihop grundplåten till skidresa på sportlovet. För att åka buss i nästan 20 timmar till Norrland, där knappast någon hade varit och lära sig utförsåkning, som de flesta aldrig hade provat.

Men många hade å andra sidan inte ätit blomkål heller, eller linsgryta. Den var en stor händelse, som många minns ännu! Nytt om än inte direkt spännande.

Då var det mera spänning i att åka på räd till grannkolonin och gömma deras bestick i frysboxen när alla låg och sov. Inte lika kul när de rädade tillbaka och la gladpack över hålen på utedasset. Något inte alla hann upptäcka i den mörka augustikvällen.

Nytt första gången, sen en återkommande inledning på varje

period – att bygga sig ett vindskydd på en egen ö, göra lägereld, äta sotig korv och somna till de sista tonerna från Maria går på vägen och Lasse Lasse liten. Vakna och ha havet som morgondusch. Skära svettig ost till frukostmackan och få tallbarr överallt.

"Hemma" på kollo blev mycket snart rutiner, aktiviteterna, arbetslagen, varje kvälls läsa-bok-avslutning i sovsalarna. "Tänk att man kan se inne i huvudet vad som händer" sagt av läsovan högstadieelev, som snart läste för sina kamrater.

Men visst, några lärde sig smygröka på kollo, det hände att ett par rymde, eller att det blev livliga protester mot ett eller annat beslut, att någon plockade ur huvudsäkringen i sommarstugeområdets proppskåp och grannstugorna lades i mörker. Det hände egentligen allt möjligt – hela tiden. Det uppstod konflikter, men de harvades igenom och löstes de allra allra flesta fall.

För humorn, glädjen och de gemensamma erfarenheterna svetsade samman. Så fungerade det även för många som strulade i skolan eller hade problem hemma. Här kunde vuxna vara annorlunda, ställföreträdande föräldrar, lärare och kompisar, samtidigt. Det var semester, det var skollov och ändå på allvar. Barnen testade positiva roller, lärde sig bidra, blev litade på – och växte. Ledarna, visserligen ofta lekfulla, men dock ansvarstagande förebilder i ett slags kollektivt föräldraskap. Och praktikanterna däremellan, egentligen för gamla för att få komma, men med kollo som en självklar livlina innan andra bitar föll på plats.

Medlevarskap hette det med ett fint ord, men så stod väl inte ens i verksamhetsberättelserna. Där fanns annars allt beskrivet: Faddersystemet vuxen–barn och mellan större barn–mindre barn för att stävja mobbning och lära samarbete och solidaritet. I stället för konkurrens och utstötning. Stormöten som tränade alla i att tala för sin sak och lärde konkret hur demokrati fungerar och vikten av allas lika värde.

Men demokrati var också att demonstrera tillsammans, ibland med andra kolonier, under parollen: Låt kollo leva! eller Ropen skalla, kollo åt alla!

Ett liv tillsammans dag som natt – till the soundtrack of Gyllene tider, Röda Bönor, Nationalteatern ur transistorer och högtalare, i den gemensamma sången och musiken vid korvgrillning, lägereldar, tv-fria myskvällar, utflykter. Alltid.

Och det var verkligen något magiskt som hände mellan alla dessa olika människor, glada, blyga, udda, varma, ilskna, rädda, lite kantstötta, kloka, erfarna, underbara – i olika åldrar, från olika villkor, som levde ihop, sov ihop, drev hela verksamheten ihop under flera intensiva sommarveckor.

För många många, stor som liten är det veckor som finns kvar längst där inne någonstans närmast hjärtat, hela livet. "Det var väl enda gången man fick uppleva lite kärlek" sagt av en medfaren a-lagare ett par decennier senare.

Det var magiskt. En viktig och självklar tillhörighet – oavsett vilka karriärer som väntade: med eller utan avslutad grundskola, universitetspoäng, jorden-runt-resor, jobb av olika slag. Eller arbetslöshet, missbruk, fängelsestraff och ond bråd död.

De flesta fick dock rätt okej liv – både barnen och ledarna. Många fick egna barn. Flera ses och har fortfarande dessa band – en erfarenhet, en känsla, en stämning. Livsavgörande på många vis – jo, det är en korrekt beskrivning av somrarna tillsammans.

Somrar som "betongens ungar" inte får en chans till i dag. Under ett par decennier redan har ägaren Göteborgs kommun låtit Orreviks barnkoloni stå och förfalla. På många ställen landet över är bilden liknande.

En bild över ideal som flagnar? Av svek mot barn som inte får "semester", som inte kommer utanför stan på hela sommaren.

Över bristande solidaritet.

Låt kollo leva! Ropen skalla: Kollo åt alla!

maria.wallin at socialpolitik.com

Många kommuner har sommarkollo även idag, men det handlar oftast om en veckas verksamhet med ganska hög avgift. Inte en medvetna satsning på medlemskap under en längre tid. Återkommande varje år.

Denna artikel finner du i [Socialpolitik 2-2013](#)

– *Andra artiklar ur samma nummer:*

- » Fattig svensk debatt om fattiga barn
- » Anna Moffet
- » Anneli Jäderholm
- » AnnaMaria övervann anorexin och vann kärleken.
- » Det är tryck i Tyst teater.

[Beställ en prenumeration »](#)